

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HOÁ HÀ NỘI
KHOA VĂN HOÁ DÂN TỘC THIỂU SỐ**

-----o0o-----

**TÁC ĐỘNG CỦA CHƯƠNG TRÌNH PHÁT THANH – TRUYỀN
HÌNH TIẾNG TAY TỚI ĐỜI SỐNG KINH TẾ, VĂN HOÁ, XÃ
HỘI CỦA CỘNG ĐỒNG NGƯỜI TÀY TUYÊN QUANG**

**KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP CỬ NHÂN VĂN HÓA
CHUYÊN NGÀNH VĂN HÓA DÂN TỘC THIỂU SỐ**

**SINH VIÊN THỰC HIỆN: HOÀNG THỊ THỂ
GIẢNG VIÊN HƯỚNG DẪN: PGS.TS VI VĂN AN**

HÀ NỘI, 2011

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành khóa luận này, ngoài sự cố gắng, nỗ lực của bản thân, người viết đã nhận được sự giúp đỡ của của các thầy cô trong Khoa Văn hóa dân tộc thiểu số, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội, đặc biệt người viết bày tỏ sự biết ơn sâu sắc đối với tiến sĩ Vi Văn An đã trực tiếp tận tình hướng dẫn trong quá trình viết và hoàn chỉnh đề tài. Đồng thời người viết cũng xin gửi lời cảm ơn sâu sắc đến Sở Văn hóa – Thể thao và du lịch Tuyên Quang, Đài PT –TH Tuyên Quang, UBND, Đài PT –TH và nhân dân các huyện Nà Hang, Chiêm Hóa, Sơn Dương, Hàm Yên, Yên Sơn, Lâm Bình đã nhiệt tình cung cấp tài liệu và những thông tin quý báu.

Do chưa có nhiều điều kiện tìm hiểu tài liệu và đi sâu tìm hiểu thực tế, nên bài khóa luận không tránh khỏi những khiếm khuyết. Người viết rất mong nhận được những ý kiến đóng góp của thầy cô và các bạn để đề tài được đầy đủ, hoàn chỉnh hơn.

Xin trân trọng cảm ơn.

Sinh viên

Hoàng Thị Thẽ

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài.....	5
2. Mục đích nghiên cứu	6
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	6
4. Phương pháp nghiên cứu	7
5. Nguồn tư liệu thực hiện đề tài.....	7
6. Đóng góp của đề tài	7
7. Bố cục của khóa luận.....	8
Chương 1: KHÁI QUÁT VỀ NGƯỜI TÀY Ở TUYÊN QUANG	8
1.1 Các điều kiện tự nhiên	9
1.1.1. Vị trí địa lý	9
1.1.2. Khí hậu.....	9
1.1.3. Đất đai.....	10
1.1.4. Sông ngòi.....	11
1.1.5. Giao thông và các đơn vị hành chính.....	12
1.2. Lịch sử cư trú của người Tày ở Tuyên Quang.	15
1.2.1. Tên gọi và nguồn gốc.	15
1.2.2 Dân số và sự phân bố.....	16
1.2.3 Các đặc trưng kinh tế.....	16
1.2.4 Các đặc trưng về văn hóa vật chất.....	20
1.2.5 Văn hóa tinh thần	25
1.2.6 Các đặc trưng về văn hóa xã hội.....	31
Chương 2: ĐÀI PHÁT THANH-TRUYỀN HÌNH TUYÊN QUANG VÀ CHƯƠNG TRÌNH TIẾNG TÀY	38
2.1 Giới thiệu chung	38
2.1.1 Lịch sử hình thành Đài.....	40
2.1.2 Chức năng nhiệm vụ.....	42
2.1.3 Cơ cấu tổ chức của Đài.....	44
2.1.4. Nội dung và định hướng các chương trình	60

2.2. Ban Phát thanh và Truyền hình tiếng dân tộc	61
2.2.1 Cơ sở hình thành	61
2.2.2 Người Tày và hiện trạng sử dụng tiếng Tày trên địa bàn tỉnh	62
2.2.3 Nội dung chương trình phát thanh – truyền hình tiếng Tày	64
2.2.4 Thuận lợi và khó khăn	72
Tiểu kết	76
Chương 3: TÁC ĐỘNG CỦA CHUỖNG TRÌNH PHÁT THANH – TRUYỀN HÌNH TIẾNG TÀY TỚI ĐỜI SỐNG KINH TẾ, VĂN HÓA, XÃ HỘI CỦA NGƯỜI TÀY Ở TUYÊN QUANG	78
3.1 Các lĩnh vực tác động.	78
3.2. Đánh giá chung về tác động của chương trình PT – TH tiếng dân tộc Tày.....	87
3.2.1 Thành tựu	87
3.2.2 Hạn chế	89
3.3 Giải pháp và kiến nghị	91
3.3.1. Những người nói trên PT - TH cần thường xuyên rèn luyện về chuyên môn nghiệp vụ	92
3.3.2. Người nói trên sóng PT- TH cần phải có năng lực chuyên môn.	92
3.3.3 Cần có sự quan tâm, tạo điều kiện của các cơ quan báo chí tại địa phương.	92
3.3.4. Những người làm chương trình cần có sự kết hợp chặt chẽ với các cơ quan chuyên môn để tìm ra ngôn ngữ chung nhất của dân tộc Tày	93
3.3.5. Đổi mới phong cách viết cho phù hợp với đối tượng.....	94
3.3.6. Cần phải có sự quan tâm thích đáng về việc sử dụng nhạc nền, nhạc cắt và bài hát trong chương trình.	94
3.3.7. Phải quan tâm xây dựng đội ngũ cộng tác viên ở cơ sở.	95
Tiểu kết	95
KẾT LUẬN	96

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Có người ví đất nước Việt Nam bao gồm 54 dân tộc đẹp như một bức tranh thắm hay tấm thảm dệt đầy màu sắc hài hòa của các dân tộc. Quả đúng như vậy, một tấm thảm không biết dệt bằng bao nhiêu đường chỉ ngang dọc, bao nhiêu sợi chỉ pha các màu sắc khác nhau đã tạo nên tấm thảm Văn hóa Việt Nam, và chất liệu để dệt tấm thảm đó là văn hóa vật thể và phi vật thể của cộng đồng các dân tộc Việt Nam.

Các ngành khoa học xã hội và nhân văn nước ta đã và đang ngày càng nỗ lực nghiên cứu văn hóa của từng dân tộc dưới nhiều góc độ nhằm xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc.

Việc nghiên cứu ngôn ngữ dân tộc ở nước ta cho đến nay rải rác cũng có khá nhiều công trình đề cập tới. Tuy nhiên, cho đến nay vẫn chưa có một công trình nghiên cứu chuyên đề nào về tiếng dân tộc Tày ở Tuyên Quang, đặc biệt dưới góc độ Phát thanh – Truyền hình. Đó là chương trình đặc biệt truyền tải tiếng nói của người Tày thông qua những hình ảnh của đời sống thực thu thập được trên các địa phương trong toàn tỉnh tới đồng bào bằng hình thức báo nói và những tác động của các chương trình đó tới người Tày ở Tuyên Quang.

Để thực hiện tốt Nghị quyết Hội nghị TW V khóa VIII về việc: “Xây dựng và phát triển văn hóa Việt Nam tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc”. Đảng và Nhà nước ta đã và đang phát động phong trào: “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống Văn hóa”, huy động mọi lực lượng nhân dân và cả hệ thống chính trị từ trên xuống, từ trong Đảng, trong Nhà nước, các đoàn thể ra ngoài xã hội tích cực tham gia phong trào.

Cốt lõi của bản sắc dân tộc là văn hóa tinh thần, cái hồn, cái cốt của văn hóa tinh thần là ngôn ngữ, chữ viết của các dân tộc, trong đó tiếng nói dân tộc đóng vai trò vô cùng quan trọng.

Vì vậy, là một sinh viên khoa Văn hóa dân tộc thiểu số, trường Đại học Văn hóa Hà Nội, đồng thời chính là người con dân tộc Tày sinh ra và lớn lên tại Tuyên Quang mong muốn góp một sức nhỏ bé của mình vào công cuộc gìn giữ và phát huy tiếng nói, những giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc mình, nên tôi đã chọn đề tài: “*Tác động của Chương trình Phát thanh – Truyền hình tiếng Tày tới đời sống kinh tế, văn hóa - xã hội của cộng đồng người Tày Tuyên Quang*” làm đề tài khóa luận tốt nghiệp của mình.

2. Mục đích nghiên cứu

Thông qua chương trình phát thanh, truyền hình tiếng Tày của Đài Phát thanh – Truyền hình tỉnh Tuyên Quang để từ đó tìm hiểu những tác động, ảnh hưởng của những chương trình này tới đời sống, văn hóa – xã hội của người Tày ở Tuyên Quang.

Góp thêm cơ sở khoa học để chính quyền tham khảo trong việc gìn giữ, phát huy tiếng dân tộc và đẩy mạnh chất lượng của các chương trình PT- TH tiếng Tày trong bối cảnh hiện nay. Làm tốt điều này sẽ giúp cho bà con vùng sâu, vùng xa hiểu biết hơn về truyền thống văn hóa của dân tộc mình, đồng thời tiếp thu những yếu tố văn hóa của các dân tộc khác. Bên cạnh đó, còn học hỏi được những tiến bộ của khoa học, kỹ thuật..vận dụng vào phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội...cải thiện đời sống cho cộng đồng người dân.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu: của khóa luận là nội dung những chương trình phát thanh tiếng Tày của Đài PT – TH Tuyên Quang, hiện trạng sử dụng tiếng

Tày trong cộng đồng người Tày và ảnh hưởng của nó tới đời sống kinh tế, văn hóa – xã hội của họ.

Phạm vi nghiên cứu: Địa bàn nghiên cứu chủ yếu của khóa luận này là: Cộng đồng dân tộc Tày tại tỉnh Tuyên Quang gồm: Thành phố Tuyên Quang; các huyện Na Hang, Hàm Yên, Sơn Dương, Yên Sơn, Chiêm Hóa và Lâm Bình (trong đó chủ yếu tập trung nhiều nhất ở 3 huyện Na Hang, Lâm Bình và Chiêm Hóa, bởi đây là 3 huyện người Tày đông nhất).

Thời gian nghiên cứu vấn đề từ: năm 2000 đến 2011.

4. Phương pháp nghiên cứu

Khóa luận sử dụng phương pháp nghiên cứu chính là điền dã dân tộc học để thu thập các tài liệu có liên quan tại địa phương.

Vận dụng phương pháp duy vật biện chứng của chủ nghĩa Mác – Lê Nin để xử lý, phân tích số liệu và lí giải các nội dung được nghiên cứu. Áp dụng các phương pháp hỗ trợ như thống kê, phân tích, so sánh và tổng hợp.

5. Nguồn tư liệu thực hiện đề tài

Khóa luận được hoàn thành trên cơ sở tư liệu thu thập được trong các chuyến khảo sát thực tế tại địa phương bằng quan sát, ghi chép, phỏng vấn người dân và cán bộ địa phương, nhất là những người làm công tác truyền hình tại địa phương. Khóa luận cũng kế thừa các tài liệu, kết quả nghiên cứu về hoạt động văn hóa - xã hội ở vùng Đông Bắc, đặc biệt là liên quan tới ngôn ngữ dân tộc thiểu số của vùng.

6. Đóng góp của đề tài

Khóa luận nghiên cứu những nội dung, hình ảnh của các chương trình PT – TH tiếng Tày tới đời sống văn hóa – xã hội của cộng đồng người Tày tại Tuyên Quang với hi vọng đóng góp thêm nguồn tư liệu mới, những nhìn nhận

khách quan cũng như những tài liệu cụ thể cho việc tìm hiểu, bổ sung đầy đủ, chính xác hơn về những ảnh hưởng tích cực, tiêu cực của chương trình PT – TH tiếng Tày tới cộng đồng dân tộc Tày trên địa bàn tỉnh.

Qua đó, có thể có những phương pháp mới, khoa học hơn cho việc gìn giữ và phát huy những giá trị văn hóa – xã hội truyền thống của dân tộc Tày tại địa phương.

Kết quả nghiên cứu của khóa luận sẽ góp thêm cơ sở khoa học cho việc định hướng các chương trình PT – TH tiếng Tày, cách lưu giữ, phát huy tiếng Tày trong bối cảnh “ hội nhập văn hóa” như hiện nay.

7. Bố cục của khóa luận

Ngoài phần mở đầu, kết luận, tài liệu tham khảo, phụ lục, khóa luận được chia làm 3 chương:

Chương 1: Khái quát về người Tày ở Tuyên Quang.

Chương 2: Đài PT – TH Tuyên Quang và chương trình tiếng Tày.

Chương 3: Tác động của chương trình PT – TH tiếng Tày tới đời sống kinh tế, văn hóa – xã hội người Tày ở Tuyên Quang.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ninh Văn Độ (Chủ biên), Nguyễn Phi Khanh, Hoàng Thế Hùng, *Văn hóa truyền thống các dân tộc Tày, Dao, Sán Dìu ở Tuyên Quang*, NXB Văn hóa dân tộc, HN, 2003.
2. Nguyễn Văn Huy, *Bức tranh Văn hóa các dân tộc thiểu số Việt Nam*, NXB Giáo dục, 1998.
3. Hoàng Nam, *Văn hóa các dân tộc vùng Đông Bắc*, Giáo trình, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội, 2004.
4. Hoàng Quyết, Tuấn Dũng, *Phong tục tập quán các dân tộc Việt Bắc*, Hà Nội, 1994.
5. Ngô Đức Thịnh, *Bảo tồn và phát huy Văn hóa truyền thống các dân tộc*, Tạp chí dân tộc học, Hà Nội, 1993.
6. Hà Văn Viễn, Hà Văn Phụng, *Các dân tộc thiểu số ở Tuyên Quang*, ban Dân tộc tỉnh Tuyên Quang, 1972.
7. *Các chương trình PT-TH của Đài Phát thanh - Truyền hình Tuyên Quang năm 2010 - 2011*.
8. Nguyễn Đình Lương, *Nghề báo nói*, NXB Văn hóa thông tin, 1999.
9. Dương Xuân Sơn - Đinh Văn Hường - Trần Quang, *Cơ sở lý luận báo chí truyền thông*.
10. Đinh Văn Hường, *Các thể loại báo chí thông tấn*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội, 2003.
11. Nhiều tác giả, *Báo phát thanh*, NXB Hà Nội 2002.
12. *Báo cáo khoa học then Tày Tuyên Quang - Sở Văn hoá Thông tin Tuyên Quang*, năm 2002.
13. *Hiệu quả phát thanh bằng tiếng dân tộc của Đài Phát thanh, Truyền hình Lai Châu*, Khoá luận tốt nghiệp cử nhân báo chí, 2002.

14. *Tạp chí Người làm báo Tuyên Quang* (số 11+ 12 phát hành 01/2009)
15. *Ngôn ngữ lời nói trên sóng Phát thanh, Truyền hình Tuyên Quang*. Khoa luận tốt nghiệp cử nhân báo chí năm 2008.
16. *Nâng cao chất lượng các chương trình Phát thanh, Truyền hình tiếng dân tộc Đài Phát thanh - Truyền hình Điện Biên* - Khoa luận tốt nghiệp cử nhân ngành Báo chí năm 2007.
17. *Nâng cao chất lượng chương trình phát thanh tiếng Hmông trên làn sóng Đài tiếng nói Việt Nam* - Khoa luận tốt nghiệp cử nhân ngành Báo chí năm 2001.
18. *Tập san Kỷ niệm 15 năm, 25 năm và 30 năm của Đài PT - TH Tuyên Quang*.